

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Дилиана Стефанова, член на научното жури
Национален институт по геофизика, геодезия и география - БАН

Относно дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 4.4 Науки за Земята (Икономическа и социална география)

на Александра Любенова Равначка, докторант на самостоятелна подготовка в секция „Икономическа и социална география” на Департамент География, НИГГГ - БАН

на тема:

„Териториални различия в търсенето и предлагането на работна сила в Благоевградска област (2001 – 2011 г.)”

1. Обща информация

Ас. Александра Любенова Равначка е докторант самостоятелна форма на обучение в секция „Икономическа и социална география” на Департамент География, НИГГГ – БАН. Представеният от нея дисертационен труд е в обем 222 страници. Включва основен текст с агрегирани в него 10 таблици и 49 фигури, библиографска справка и 14 приложения. Библиографската справка се състои от 173 литературни източника, от които 153 на кирилица, 10 на латиница и 10 интернет адреса. Дисертацията е структурирана в: увод, пет глави, заключение, литература и приложения. Авторефератът към дисертационния труд е в обем 45 страници, който представя коректно съдържанието на основния текст, отразява достатъчно пълно същността на изследването, както и резултатите и приносите от него. Докторантката е представила и две публикации по темата на дисертацията, от които една е на английски език.

2. Характеристика на дисертационния труд

В дисертационния труд на Александра Равначка се разглеждат съвременни проблеми на пазара на труда в т. ч. свързани със задълбочаването на дисбаланса в съотношението между търсене и предлагане на работна сила, както и очертаващите се териториални диспропорции във неговото функциониране. Значимостта на изследването се подсилва и от факта, че то е направено на примера на Благоевградска област като по този начин акцентът на анализите и оценките се осъществява на ниско административно териториално ниво (област и община). Изследванията на по-ниско териториално ниво са значими както от научна, така и от практическа гледна точка поради малкия брой регионални изследвания по тази проблематика. В този смисъл дисертационният труд е посветен на изключително актуална и важна проблематика както за страната, така и за изследвания регион.

Обектът и предметът на изследването са формулирани правилно. Целта на дисертационния труд е да се открият териториалните диспропорции в търсенето и предлагането на работна сила в Благоевградска област през периода 2001-2011 г. За реализирането на тази цел са формулирани пет задачи, които са достатъчни за разработване на дисертационния труд. Предложената структура на дисертационния труд е съобразена с темата и е в синхрон с поставените задачи. Използваните методи позволяват да се направят анализи - в по-голяма степен на ниво диагноза, сравнителни, и в определена степен за извеждане на тенденции.

В първа глава „Теоретико-методически основи на търсенето и предлагането на работна сила на пазара на труда“ акцентът е поставен върху анализа на основните теории, концепции, изследвания и виждания на отделни автори за пазара на труда и неговите елементи от различни аспекти – икономически, социален, демографски и икономико-географски. Тук те биват доразвити във възприети от Александра Равначка определения за търсенето и предлагането на работна сила. Изяснен е и използваният понятиен апарат и са обосновани използваните подходи и методи на изследване.

Във втора глава детайлно са анализирани факторите, влияещи върху формирането и развитието на търсенето и предлагането на работна сила. Изключително подробно са разгледани икономическата и демографската среда, които са определящи както за настоящото, така за бъдещото развитие и териториални различия на пазара на труда в Благоевградска област. Идентифицирани и анализирани са и фактори с косвено значение. Подходът към тази глава показва, че авторката е приложила фундаменталната за географските изследвания концепция за условията и факторите, което придава дълбочина на изследването. Като недостатък в тази глава може да бъде отбелязана липсата на отчетливо разграничаване на факторите към двата процеса търсене и предлагане. Подобен начин на анализ би допринесъл за открояване категоричността по отношение конкретните влияния върху всеки един от тях.

В трета и четвърта глава чрез включване на множество показатели за количествена и качествена характеристика е направен обстоен и многоаспектен анализ както на работната сила, вкл. заетост и безработица, така и на търсенето и предлагането за изследвания период. В трета глава анализът е с акцент върху областта като цяло и в сравнителен план спрямо страната и останалите административни области. В четвърта глава са проследени междуобщинските различия и мястото на отделните общини в рамките на областта. Чрез подхода от горе надолу и от долу нагоре се разкриват детайли и се извеждат закономерности в процесите на търсене и предлагане на пазара на труда в изследваната област и общини, включени в нея. Тези глави са в голяма степен описателни, а би било добре тезите да се представят в по-синтезиран вид.

Особено важна от гледна точка завършения характер на дисертационния труд е пета глава „Анализ и оценка на взаимовръзките между търсенето и предлагането на работна сила на пазара на труда в Благоевградска област“. В нея са проследени взаимоотношенията и взаимовръзките между търсенето и предлагането чрез използване на редица показатели. Идентифицирани са структурни несъответствия на пазара на труда в областта и са предложени възможности за балансиране на търсенето и предлагането на работната сила.

В заключението са изведени в синтезиран вид постигнатите резултати в три аспекта: теоретико-методически, научно-познавателни и практически. Авторката е представила справка за приносите в дисертационния си труд, в която в общи линии очертава постиженията си.

3. Основни резултати от направеното изследване

Като цяло получените резултати, представени в дисертационния труд, са интерпретирани с необходимата прецизност и точност. Постигната е целта да се разкрият, открият и анализират особеностите и териториалните диспропорции в търсенето и предлагането на работна сила. Промените в търсенето и предлагането на работна сила във времеви и териториален аспект правилно са обвързани с набор от фактори с пряко и косвено влияние. Направените анализи и изводи относно търсенето и предлагането на работна сила дават възможност да се очертаят: а) от научна гледна точка тези за промените в търсенето и предлагането на пазара на труда на регионално и локално ниво и б) в приложен аспект – формирани локализации със специфики в търсенето и предлагането на работна сила в Благоевградска област и предложения за по-ефективно използване на работната сила с цел намаляване на териториалните диспропорции. От географска гледна точка съвременно изследване по проблематиката на търсенето и предлагането на работна сила на регионално (област) и локално (община) ниво не е разработвано, което го прави полезно за съвременните географски изследвания и наука, а също и за практиката. Подобен тип изследвания са многоаспектни и винаги е възможно те да бъдат допълнени, прецизирани и разширени.

4. Заключение

Дисертационният труд и авторефератът, представени от Александра Любенова Равначка, както и документацията по конкурса, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в НИГГГ – БАН.

Представеният дисертационен труд е актуален и в завършен вид. В работата са демонстрирани теоретико-методически, научно-познавателни и практически резултати, които представляват принос на докторанта. Предвид гореизложеното, давам положителна оценка на представения дисертационен труд и препоръчвам на Научното жури да гласува за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Александра Любенова Равначка в ПН 4.4. „Науки за Земята”, (Икономическа и социална география).

София, 17.02.2017 г.

Автор на становището /...../
/Доц. д-р Дилияна Стефанова/